

ПОКРАЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ АГРАРНИМИ ТА ПЕРЕРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Т.Г. Олійник, асистент

М.Д. Бабенко, кандидат економічних наук

Миколаївський державний аграрний університет

Розкрито сучасний стан економічних відносин між аграрними та переробними підприємствами і запропоновано шляхи укладання угод та створення інтегрованих формувань.

Ключові слова: *економічні відносини, інтегровані формування, стабілізація виробництва, сільськогосподарська продукція.*

Постановка та стан вивчення проблеми. Розроблення заходів, спрямованих на стабілізацію виробництва сільськогосподарської продукції і поступове створення умов для його нарощування, одним з яких є удосконалення економічних взаємовідносин між аграрними та переробними підприємствами набуває особливої актуальності.

Проблема покращення економічних відносин вивчалась провідними зарубіжними вченими, а також вітчизняними економістами-аграрниками: Андрійчуком В., Амбросовим В., Гайдучьким П., Саблуком П., Коваленком В., Червеном І., Яценком В. Ця проблема залишається актуальною і зараз. Саме тому метою нашої статті є окреслити особливості економічних відносин між аграрними та переробними підприємствами і запропонувати шляхи їх покращення.

Результати досліджень. Економічні взаємовідносини сільськогосподарських підприємств і підприємств переробної промисловості – є одним із вузьких місць в розвитку агропромислового комплексу. Адже до переходу до ринкових відносин агропромисловий комплекс, як єдина функціональна структура, не був організаційно сформований, інтереси підприємств, які займались виробництвом, переробкою і доведенням сільськогосподарських продуктів до споживачів залишалися різ-

ними. Недосконалість закупівельних цін і інших важелів в міжгалузевій сфері концентрує зусилля галузей на проміжних результатах, обумовлює диспропорції в розвитку виробництва і переробки сільськогосподарської продукції [1, с.142]. В умовах реформи, яка почалася з ліберизації цін і приватизації, економічні відносини, які обумовлювали взаємозв'язки і залежності вертикально інтегрованих галузей, повністю зруйнувались. Цьому сприяло насамперед те, що держава відмовилась від регулювання цін і підтримки сільськогосподарських виробників і переробників. Але, оскільки нові економічні механізми агробізнесу не були створені, тому, на нашу думку, доцільніше було б перебудувати існуючі структури у відповідності з вимогами ринкової економіки, ніж руйнувати їх. Перехід переробних галузей до ринку потрібно було б здійснювати поетапно: структурною перебудовою всіх суміжних галузей, регулюванням міжгалузевих зв'язків, встановленням державного контролю над паритетом цін, розробленням ефективної системи оподаткування.

Встановлення взаємовигідних економічних відносин між інтегрованими підприємствами свій конкретний вираз знаходить у виробничих і економічних зв'язках учасників об'єднання, які виникають в процесі здійснення різних видів обміну результатами праці, в процесі створення матеріально-технічної бази, функціонування спільного виробництва і розподілу одержаних результатів. Із сукупності цих зв'язків між інтегруючими підприємствами, які представляють собою безліч важливих елементів спільної діяльності, формується суть їх економічних відносин (рис.).

В умовах поглиблення інтеграції виробництва, переробки, зберігання і реалізації продукції в Миколаївській області склались сприятливі умови для функціонування інтегрованих підприємств, які організовані для координації (головним підприємством) виробництва якогось виду продукції на основі застосування прогресивних технологій. Для таких сільськогосподарських підприємств, як СТОВ «Промінь» Арбузинського ра-

йону, ПСП «Агрофірма «Роднічок» Жовтневого району, ВАТ «Інгулецький» та ПП «Роксолана» Снігурівського району це вже дало позитивний результат. Свою діяльність вони здійснюють на договірній основі, забезпечуючи при цьому взаємну зацікавленість в добровільній співпраці.

Рис.1. Способи встановлення взаємовигідних економічних відносин в агропромислових формуваннях

В умовах інтеграції, коли результати господарської діяльності підприємств знаходяться в тісній залежності від діяльності партнерів, особливо необхідна чіткість і злагодженість в їх роботі, висока виконавська і технологічна дисципліна у виконанні договірних зобов'язань, узгодженість дій. Тому взаємовідносини підприємств повинні будуватися так, щоб забезпечити ритмічність інтегрованого виробництва і агропромислового формування в цілому, щоб повніше використовувались виробничі потужності сільськогосподарських і переробних підприємств, ефективніше використовувалась сировина, підвищувалась її якість, збільшувався об'єм виробництва кінцевої продукції [2, с.77].

Всі взаємовідносини між підприємствами і організаціями щодо взаємних поставок продукції фіксуються в договорах. Договір в умовах агропромислової інтеграції виражає форму міжгалузевих відносин, які виникають між партнерами при інтеграції виробництва, переробки і реалізації сільськогоспо-

дарської продукції. Його призначення сприяти встановленню між інтегрованими підприємствами тісніших і постійно діючих економічних відносин [3., с.75].

Найчастіше сільськогосподарські підприємства укладають договори строком на один рік, іноді – на строк менше року. Якщо договір укладено на рік, то, на нашу думку, доцільно було б передбачити у ньому обсяг робіт або продукції розподілити по кварталах, а ще краще – по місяцях, що дасть змогу своєчасно контролювати його виконання протягом року і у випадках невиконання місячних завдань вживати необхідних заходів. Але, на нашу думку, доцільніше укласти довгострокові договори, як правило, на п'ять років. Це сприятиме зміцненню і вдосконаленню відносин між аграрними і переробними підприємствами та створить стабільні умови роботи.

Для покращення економічних відносин між сільськогосподарськими і переробними підприємствами Миколаївської області, на нашу думку, необхідно:

- з боку держави: сприяти створенню інтегрованих підприємств, контролюючи при цьому фінансовий стан сільськогосподарських підприємств, які входять до складу цих формувань, виключаючи недобросовісне використання їх потенціалу з боку промислових структур, надаючи різні пільги головним організаціям, стимулюючи їх інвестувати у виробництво сільськогосподарської продукції;

- з боку переробних підприємств: сприяти розвитку виробництва сільськогосподарської продукції, створюючи надійну сировинну базу високоякісної сировини шляхом інвестування коштів у впровадження нових технологій виробництва сільськогосподарської продукції, перевірки цільового використання виділених коштів, виявлення ділянок нераціонального використання ресурсів;

- з боку сільськогосподарських підприємств: вишукувати можливості залучення інвестицій, показуючи потенціал розвитку організації і можливість підвищення ефективності її

діяльності при вкладенні додаткових грошових коштів. При цьому необхідно:

1) залучати до роботи в сільськогосподарські підприємства висококваліфікованих спеціалістів, які вміють вирішувати виробничі завдання, пов'язані зі специфікою діяльності даної організації;

2) налагодити ведення управлінського обліку на високому рівні, що дозволяє виявляти слабкі місця в управлінні грошовими коштами і виключає нераціональне використання наявних ресурсів;

3) володіти новітніми досягненнями науки і техніки в галузі сільськогосподарського виробництва і мати можливість впроваджувати їх у господарстві;

4) по можливості переконатися в дійсності намірів потенційного інвестора розвивати сільськогосподарське виробництво і вжити всіх можливих заходів щодо недопущення використання ресурсів організації за нецільовим призначенням.

Висновок. Здійснення запропонованих заходів сприятиме покращенню взаємовідносин між сільськогосподарськими та переробними підприємствами, активізує їх діяльність, поліпшить ситуацію в агропромисловому комплексі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сахно Л.А. Удосконалення економічних відносин в інтегрованих агропромислових підприємствах / Л.А. Сахно // Економіка АПК. — 2004. — №8. — С. 142—146.

2. Слободян В.В. Поліпшення взаємовідносин при закупівлі сільськогосподарської сировини переробними підприємствами / В.В. Слободян // Економіка АПК. — 2002. — №6. — С. 77—79.

3. Шепелева Е.А. Эффективность деятельности молочных хозяйств, входящих в формирования холдингового типа в Ленинградской области / Е.А. Шепелева, Б.С. Джабраилова // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. — 2008. — №7. — С. 75—78.